

FRANK meent, dat de geïrriteerde toestand van het maagslijmvlies, zoo als het gevonden wordt bij potatores die aan een aanval van delirium tremens lijden en die gewoonlijk veel sterken drank gedronken en geen spijs genuttigd hebben, aan de zeer spoedige resorptie van het chloralhydraat bevorderlijk zou kunnen geweest zijn. Dat de maximale dosis van 2.5, zoo als FRANK aangeeft, nog te groot is schijnt ons uit de door hem medegedeelde gevallen zelve duidelijk genoeg te blijken. P.

HET AFBREKEN VAN DEN INSULTUS EPILEPTICUS, hetgeen, zoo als bekend is, daar, waar de aura epileptica in de peripherische zenuwen optreedt, hetzij door eene vaste omsnoering van deze of gene extremiteit, hetzij door eene geweldadige strekking der vingers bij het beginnen der krampachtige buiging, hetzij door eer krachtigen huidprikkel somwijlen kan verkregen worden, werd, zoo als uit een door Prof. NOTHNAGEL in het *Berliner klinische Wochenschrift* van 9 October l.l. verhaald geval blijkt, op eene hem tot dusverre nog onbekende wijze verkregen, zoodat hij de mededeeling daarvan niet onbelangrijk achtte. De geschiedenis betrof eene 37jarige vrouw, welke sinds 19 jaren aan epilepsie, wier aanvallen zeer onregelmatig in tusschenruimten van 4 weken en 3—6 maanden optraden, leed. Het beeld der aanvallen was dat eener epilepsia gravior; geheel verlies van bewustzijn, sterke algemeene convulsien, bijten op de tong enz. vergezelden steeds de aanvallen, terwijl eerst na een langdurigen slaap de normale toestand terugkeerde. Aan iederen aanval ging gewoonlijk eene bepaalde aura van een half uur tot somwijlen slechts eenige minuten vooraf. Een eigenaardig gevoel van angst en beklemming in het epigastrium waargenomen, klom achter het sternum tot den hals op, de ademhaling werd versneld en zuchtend vervolgens scheen die gewaarwording wederom af te dalen en weder op te klimmen, totdat zij eindelijk het hoofd bereikte. Het hoofd draaide zich daarop plotseling naar den rechter kant en gelijktijdig daarmede was het bewustzijn verloren en de insultus als het ware in vollen gang. Wanneer de aura zich slechts in hare eerste phase ontwikkelde en niet afwisselend daalde of klom of slechts tot het epigastrium beperkt bleef wist de lijderes vooruit, dat de paroxysmus slechts kortstondig zoude zijn, zoodat zij de hevigheid der aanvallen als het ware vooruit kon waarden. De door eene harer kennissen gegeven raad om bij het optreden der aura onmiddellijk keukenzout in te slikken, eerst met wantrouwen ontvangen, maar later beproefd, deed de aanval uitblijven. Sinds dien tijd kan de patiënte volgens haar verhaal regelmatig iederen insultus onderdrukken, terwijl zij wanneer de aura haar verrast en het middel niet bij de hand is, zoo als eenmaal in de kerk gebeurde, door den aanval overvallen wordt. De patiënte neemt het zout in den mond, slikt het met een weinig water naar binnen en bespeurt dat de beklemming met het brandend gevoel dat het zout in den oesophagus opwekt, ophoudt. „Ein Theelöffel oder halber Theelöffel voll genügt,” volgens NOTHNAGEL's woorden, „nicht oder nur ausnahmsweise, meist steckt sie einfach eine Handvoll Salz in den Mund.”

Dr. J. HANLO.

BOEK A A N K O N D I G I N G.

Gerichtliche Medicinische Untersuchungen ueber das Skopzenthum in Russland, nebst historischen Notizen, von E. PELLICAN. Aus dem Russischen in

's Deutschen uebersetzt von Dr. NICOLAUS IWANOFF. Mit 16 chromolithographischen Tafeln, 3 geographischen Karten u. mehreren in den Text gedruckten Holzschnitten. St. Petersburg u. Giessen, RIEKEN'sche Buchhandlung, 1876. 4°. 236 p. (f 23.40).

Zie hier de titel van eene doorwrochte medico-forensische studie betrekkelijk eene sekte en hare misdadige handelingen, die in Rusland allengs meer zich heeft verbreid en nog heden bestaat. We bedoelen het *Skopzenthum* — eene godsdienstige sekte, naauw verwant met de vroegere *flagellanten* of *zelfkastijders*, maar daarvan hierdoor onderscheiden, dat zij als voorwaarde der opneming en der heiligmaking aan hunne adepten den eisch stellen van *genitaal-verminking*, bij vrouwen aan de borsten en de uit- en inwendige geslachtsdeelen; bij de mannen aan den penis en het scrotum (castratie). Door verleiding, overreding enz, trachten deze *Skopzen* propaganda te maken voor hunne leer, en velen zijn ook de voorbeelden dat zij hunne gruwelijke operatiën door geweld aan anderen hebben volbragt.

De geheele ritus dezer skopzen-sectariers gaat daarenboven met andere gruwelen nog gepaard, als moord aan pasgeborenen gepleegd en het drinken van hun bloed; terwijl hunne godsdienstige bijeenkomsten meestal worden achtervolgd, na hartstogtelijke opwinding door zinneloze dansen, (draaibewegingen), door daden van liederlijkheid en brutale ontucht.

De strafwetgeving in Rusland heeft zich nu vooral in de laatste jaren er op toegelegd deze sekte door scherpe strafbepalingen, (knoet en verbanning), te treffen; zóó dat voor gerechtelijk-geneeskundig onderzoek deswege een nieuw veld zich aldaar heeft geopend.

Het *Skopzenthum*, zegt PELLICAN, heeft in de gerechtelijk-geneeskundige criminalstatistiek van Rusland, vooral in den laatsten tijd, eene belangrijke plaats ingenomen.

Uit een en ander laat zich zijne belangrijke, rijk geïllustreerde studie verklaren, waarvan wij den titel aan het hoofd dezes hebben vermeld.

Schrijver begint zijn boek met eene geschiedkundige Inleiding over het *Skopzenthum*, waarvan wij straks het een en ander zullen mededeelen.

De *eerste* hierop volgende *afdeeling* behandelt de verschillende wijzen van verminking, en hunne vergelijkende geregteijke geneeskundige diagnostiek, door proeven op dieren nader toegelicht.

In de *tweede afdeeling* bespreekt schrijver den invloed door de genoemde verminkingen op ligchaam en geest. Ook in psychiatrisch opzigt worden hier de volgelingen der skopzensecte beschouwd en er op gewezen, dat zij in den regel niets gemeen hebben met lijders aan krankzinnigheid, en alleszins in strafregterlijken zin toerekenbaar te achten zijn.

In de *derde afdeeling* worden de materieele bewijzen en juridische indicieën der besnijding, castratie en andere geslachtsverminkingen, beschouwd.

Het *vierde hoofdstuk* eindelijk bevat eene beschrijving der religieuse gebruiken der skopzen, voor zoo verre die behooren tot het gebied der *Medicina forensis*. Hierna volgen dan de belangrijke gerechtelijk-geneeskundige gevolgtrekkingen, waartoe de beschreven feiten aanleiding geven; en eene *Bijlage*, over de statistieke verspreiding dezer misdadigers in Europeesch Rusland.

Wij zeggen misdadigers, want als zoodanig worden ze door de Russische strafwet beschouwt.

Wel kunnen er onder de *skopzen* ook krankzinnigen voorkomen, en ontoerekenbaren, maar in den regel zijn zij eenvoudig fanatieke dweepers, die overigens in niets

verschillen van gezonden van geest. Het zijn geen hallucinanten, geen razenden of deliranten. Zij leveren bij de sectie geen bewijzen van hersenziekte zóó als men die bij krankzinnigen vindt. Zij kenmerken zich niet door gemoeds- en bewegingsstoornis gelijk alienati die opleveren. Hun religieus fanatisme eindelijk mist de tijdperken en ontwikkelingsphasen der krankzinnigheid, enz.

In één woord, hun fanatisme is het eenigste dat hen onderscheidt. Dit maakt hen *publiek gevaarlijk* en geeft bij de meesten voedsel aan demoralisatie en verschillende misdrijven.

De skopzen vormen een *schadelijke bende* in de maatschappij, die uitgeroeid moet worden door strenge straffen; een georganiseerd corps schavuiten. Zoo oordeelt de Russische Regering *thans*; vroeger was zij toleranter tegen deze sekte, gelijk blijken zal uit de korte schets harer historische ontwikkeling, die wij aan het geschrift van PELLICAN ontleenen.

Het kunstmatig verminken der geslachtsdeelen, uit verschillende beweegredenen, dagteekent van de vroege oudheid. Bij eenige volken van Azië en Afrika enz. zijn eenige geringere verminkingen nog in gebruik. Wij bedoelen het doorvoeren van ringen door het praeputium, of de groote labia (infibulatio). Het castreren der harem-knechten (Eunuchen) is ook bekend. SEMIRAMIS, zegt men, liet *zwakke* mannen castreren om te beletten dat zij een zwak geslacht zouden voortbrengen; terwijl uit de geschiedenis van het Byzantijnsche rijk vele voorbeelden van castratie zijn bekend geworden, uitsluitend gebezigd om de bestaande dynastie te handhaven. In Italië castreerde men vroeger sommigen die voor opera- of koorzangers waren bestemd, om de diskantstem (sopraan) zuiver te bewaren.

In vroegeren tijd was de castratie een vorm van straf, die werd toegepast tegen hen die de misdaad der verkrachting hadden bedreven.

In *China* castreerde men mannen, die voor paederastische prostitutie moesten dienen.

De castraten-sekte -- skopzen -- in Europeesch Rusland, heeft haar grond in religieus fanatisme. De cultus der godin *Cybele*, die uit Phrygië naar Griekenland en van daar naar Rome werd overgeplaat, vorderde voor hen die zich tot het priester-ambt wilden wijden, vrijwillige castratie. In de eerste helft der 3de eeuw, na Christus, vatte echter eerst de idéé post in sommige gemoederen, dat men ter wille der heiligmaking zijn vleesch moest dooden. Een fanatische opvatting van Matth. XIX, vers 12 gaf er aanleiding toe; evenzoo als de woorden bij Matth. V, vers 27-30 tot andere verminkingen bij krankzinnigen en fanatieken aanleiding hebben gegeven.

Een Kristen-leeraar ORIGENES ADAMANTINOS (253 j. na Christus) castreerde zich, om aan alle verleiding des vleesches te ontkomen; evenzoo later de Bisschop van Alexandrië LEONTIUS.

Ook was volgens de getuigenis van den kerkvader EPIPHANES, uit de vierde eeuw, ten tijde van ORIGANES, in de vierde eeuw, in Palaestina, aan de overzijde des Jordans, eene sekte, de *Valesianen*, die zich zelve en anderen door verleiding, soms met geweld, castreerden ter wille der heiligmaking. Hunne leer werd echter op eene kerkvergadering van 249 in den ban gedaan.

Het Russisch *Skopzenthum* begon in 1757, onder de aanhangers der flagellanten (chlisti), of *Godsmannen*. Eerst in 1771 kwam het bestaan dezer sekte ter kennis der Hooge Regeering.

De eerste verblijfplaats harer volgelingen was het gouvernement Orloff. Uit de officieele acten blijkt dat een boer, zekere ANDRAEI IWANOW, 13 andere boeren tot de castratie had weten te verleiden. Een ander was hem daarbij behulpzaam. Beiden maakten deel uit van een flagellanten-vereeniging en castreerden velen, niet slechts

daár maar ook in de nabijgelegen buurtschappen. De zaak kwam voor het geregt en ANDRAEI IWANOW werd tot den knoet veroordeeld en naar Siberië verbannen; zijn medehelper ontvlugtte naar het Tambornsche gouvernement en ging voort, met een ander, de secte te propageren. In 1775 werd hij te Moscou gevat, evenzoo met den knoet gestraft en verbannen. Anderen, die de dwaalleer hadden aangenomen en velen hadden verleid om er toe over te gaan, werden gegeesseld en tot dwangarbeid veroordeeld.

Dit alles was echter volstrekt niet voldoende om de genoemde sekte uit te roeien. De leer breidde zich in het geheim steeds verder uit en was 10 jaren later zelfs geheel georganiseerd.

Op gezag van PAUL I werd zekere SFELIWANOW, een lid der skopzensekte, naar een krankzinnigenhuis verwezen. ALEXANDER I bezocht na zijne troonsbestijging dezen man, onderhield zich met hem, en deed hem (1802) van uit het krankzinnigenhuis naar het stads-armenhuis overbrengen; 4 maanden later werd hij op verzoek van een vroegeren kamerheer aan het Poolsche hof, JELANSKY, die zelf tot de skopzen behoorde en de castratie uitoefende, in vrijheid gesteld. SFELIWANOW verzamelde nu de leden der oude sekte om zich heen, die van dien tijd af in Petersburg en Moscou vooral, eene groote uitbreiding verkreeg.

Zij verbreidde zich nu zelfs tot het Cherchonsche gouvernement en van daaruit over geheel Rusland. Het huis, waarin SFELIWANOW woonde, noemde men het Godshuis — Hemelsch Sion — nieuw Jeruzalem enz. Dit was de verzamelplaats der skopzen. Na den noodlottigen oorlog met NAPOLEON I drong een ziekelijk piëtisme in Rusland door tot alle standen. Het hof vooral werd geïnfluenceerd door zekere Barones KRÜDNER. Deze verklaarde SFELIWANOW voor een heilige. In dezen tijd stichtte de Obristin TATARINOW een flagellantenschip, (gemeente), uit lieden van den laagsten tot den hoogsten stand toe. Zij vergaderden in het paleis van MICHAËLOFF. Volgens het getuigenis van den Achrimendriet PHOTUS werden hier vrouwen en jonge meisjes *besneden*. De driestheid der propagandisten ging zelfs zoo ver, dat zij een Officier der Garde trachtten te verlokken om tot de sekte toe te treden. Eenige dezer sectariërs werden naar een klooster verbannen, waaronder ook een Kapitein SJORSONOWITSCH, die berouw kreeg en aan den Achrimendriet van het klooster de geheimen der sekte verklapte.

De dwaalleer der skopzen is alzoo eene uitbreiding van die der flagellanten. Deze laatste, een spruit der uit het Westen naar Rusland verplaatste kwakersekte, was reeds sedert 1733 in Rusland bekend. Een officieel berigt van 1843 doet uitkomen, dat alleen in Petersburg enz., 1923, als verdacht van tot de sekte te behooren, gevonden worden.

Zie hier wat wij merkwaardig genoeg achtten uit het historisch resumé van PELLICAN hier mede te deelen. De platen -- skopzen voorstellende van verschillende leeftijd, de verschillende vormen van Cicatrices ter oorzaak der verminking ontstaan, en van de werktuigen waarmede deze lieden hun bedrijf uitvoeren; alsmede de beide kaarten, die een overzicht geven van de procentische verhouding en geographische verbreiding dezer sectariërs, zetten aan het geschrift geene geringe mate van belangrijkheid bij.

Gelukkig dat wij voor Nederland deze psychiatrische en medico-forensische studie nog niet behoeven. Wij hebben er dan ook slechts melding van gemaakt *curiositatis causa* en als een zuiver wetenschappelijken arbeid van niet geringe historische waarde.

Arnhem, September 1876.

Dr. J. J. KERBERT.

